ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ (ਡੀ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ

(2009 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1534)

ਜੁਲਾਈ 12, 2022.

[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜੀਰ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟਸ: ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ – ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ – ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ—ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ, ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਬਾਗ ਮੁਫਤ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮਪੁਰ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1930 ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ – ਨਾਲ ਹੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ ਤੇ ਫੈਸਲਾ: ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜਸਵ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਮੁਤਾਫੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2, ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਲਰਕ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

– ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 1930 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ – ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੀਚੇ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ ਬਲਕਿ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ – ਭਾਰ ਸਬੂਤ ਵੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ – ਯੂ.ਪੀ. ਜ਼ਮੀਂਦਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ 1.1 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜੋ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੇਸਨ ਲਾਭ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾਵੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿ 1924 ਵਿੱਚ ਨਵਾਬ ਹਮੀਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਨਵਾਬ ਰਜ਼ਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ 1930 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਰਿਕਾਰਡ ਸਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਚੂਕ ਕਾਰਨ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 1959 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਰਾਜਸਵ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 1953 ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 1]

1.2 ਪਲੇਂਟਿਫ਼/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਮੁੜ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਆ ਸੀ, ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਜਸਵ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਮੁੜ ਲੈਣਾ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 1947 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਲੇਂਟਿਫ਼- ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਮੁਆਫੀਅਤ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਦਾ ਬਿਆਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14]

1.3 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਆਫੀਅਤ ਰਜਿਸਟਰ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਐਤਰਾਜ਼ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸ ਦੀ ਬਾਇੰਡਿੰਗ ਫਟੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਢਿੱਲੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਪੂਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨੀਲੇ-ਕਾਲੇ ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੜ ਲੈਣ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੜ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਉੱਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 15][235-E-F]

1.4 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਲੇਂਟਿਫ਼-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਲੈਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.2 ਆਪਣੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਵਿੱਚ, ਢਿੱਲੇ ਪੰਨਿਆਂ, ਇੰਡੈਕਸ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਪੰਨਾ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਅਤੇ ਉਸ ਪੰਨੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੜ ਲੈਣ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੜ ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 16]

1.5 ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਕ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 17, 18]

1.6 ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਕਲਾਸ-ਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਖੇਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21]

1.7 ਪਰਿਵਾਦੀ/ਜਵਾਬੀ ਨੇ 1930 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਣਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 22]

1.8 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 23][237-A]

1.9 ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ 19.07.1954 ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1954 ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਲੀਨਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 241]237-B-D]

1.10 ਇਸ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ/ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਸੌਤੇਲੀ ਭੈਣ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਜਾਏ ਇਸਨੂੰ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ। [ਪੈਰਾ 251]237-D-E]

1.11 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਜਾਏ ਇਸਦੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰ ਵੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29] 311,238-B-F]

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1534 ਦਾ 2009.

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਐਟ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 21.07.2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 813 ਦਾ 1975.

ਮਿਸ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਹੁਲ ਕ੍ਰਿਪਲਾਨੀ, ਮਿਸ ਰਸ਼ਮੀ ਨੰਦਕੁਮਾਰ, ਵਿਨੋਥਾ ਵਿੰਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਤਨਮਯਾ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਿੱਕ ਚੈਟਰਜੀ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 21.07.2006 ਨੂੰ ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 813 ਦੇ 1975 ਵਿੱਚ ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਲਿਆ।

ਤੱਥ

2. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰਾਮਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 1964 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਪ 20 ਬਿਘਾ 10 ਬਿਸਵਾ (ਪੁਖਤਾ) ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਠੋਕਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਦਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰਾਮਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ਼ ਸੀ (ਜਿਸਨੂੰ 'ਬਾਗ਼ ਹਜੂਰੀ ਰਸਮਦਾਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਾਗ਼ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

3. ਪਲੇਂਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਬਾਗ਼ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸੀ; ਹੋਰ ਮੁਆਫੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਵਾਬ ਹਮੀਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਰਾਮਪੁਰ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਪਸ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; 1930 ਵਿੱਚ ਨਵਾਬ ਹਮੀਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਵਾਬ ਰਜ਼ਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਮੁਦਈ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਆਫੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ; ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ; ਇਸ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ (ਸ਼ਾਮਿਲ ਖਾਲਸਾ) ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਪੂਨਾਂ ਨੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ

ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਲੀਨ ਹੋਇਆ; ਤਬ ਤੋਂ ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਭਾਰਪਾਈ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, 1959 ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਬਾਗ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾ ਕੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ।

4. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇਕਲੌਤੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ; ਇਹ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 1924 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਸੰਪਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਂਦਾਰੀ ਖਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1952 ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਭੂਮੀਧਰ' ਬਣ ਗਿਆ ਇਸ ਦੇ; ਕਿ ਇੱਕ ਲੱਦਨ ਖਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਐਸਟੋਪਲ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅੱਗੇ ਕਿ ਬਾਗ ਹਜ਼ੂਰ ਪਾਸੰਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ 13 ਵਿੱਘੇ 2 ਬਿਸਵੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬਾਗ ਸਨ। ਮੁਦਈ ਰਾਜ ਦਾ ਗਰੇਵ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ; ਇਹ ਦੋਨੋ ਬਾਗ ਇੱਕ ਨਾਲਾ (ਇੱਕ ਨਾਲੀ) ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਮੁਦਈ ਨੇ ਏ. 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਗਲਤ ਸਲਾਹ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੋਵ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਹੋਰ ਰਸਮੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਸੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 01.11.1965 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 17 ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿਨਾਂਕ 13.11.1966 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸੋਧ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਦਿਨਾਂਕ 13.11.1966 ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 61 ਦੇ 1967 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਪੀ. ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1970 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਪੁਰ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

6. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰਾਮਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 1970 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 50, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਰਾਮਪੁਰ, 08.09.1971 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ 01.11.1965 ਦੀ ਸੋਧ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 13.11.1966 ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ।

7. ਰੀਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 01.05.1973 ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ।

8. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 73 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 06.03.1975 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 813 ਦੇ 1975 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਮਿਤੀ 21.07.2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਹ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।

9. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਿਸ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਤਨਮਯ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਾਜ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਾਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ:

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਵੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਗੰਭੀਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ:

i. ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾ ਬੋਝ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ii. ਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

iii. ਰਿਕਾਰਡ-ਰੱਖਿਆਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚੇ ਬਿਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

iv. ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਅਤੇ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਦੀ ਬੂ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

v. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

vi. ਇਹ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਬਸਿਸਟੈਂਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਦਾਨ ਨਾਮਤਰਨੀਯ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਨਿਆਂਇਕ ਗਲਤੀ ਹੋਈ।

vii. ਮੁਦਾਈ-ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

viii. ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ix. ਮੁਦਾਈ-ਜਵਾਬੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ।

x. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਯੂ.ਪੀ. ਜ਼ਮੀਂਦਾਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ।

12. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਦਾਈ-ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ:

i. ਹੇਠਲੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਿਰਣੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ii. ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁਦਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਭਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਤਰਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

iii. ਮੁਦਾਈ-ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

vi. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਣੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ।

v. ਤਿੰਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਿਰਣੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ:

13. ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੇਸਨ ਲਾਭ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ, ਇਸ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਕਿ 1924 ਵਿੱਚ ਨਵਾਬ ਹਮੀਦ ਅਲੀ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ, ਨਵਾਬ ਰਜ਼ਾ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ 1930 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਲਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਰਿਕਾਰਡ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚੂਕ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਦੇ ਕਦੇ 1959 ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਰਾਜਸਵ ਅਦਾਲਤ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਪ-ਕਲੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ 1953 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਪਰਿਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ 1947 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਕੋ ਇਕ ਸਬੂਤ ਮੁਆਫੀਆਤ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 (ਰੂਪ ਕਿਸ਼ੋਰ) ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

15. ਅਸੀਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਆਫੀਆਤ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਐਤਰਾਜ਼ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸਦੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਫਟੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪੰਨੇ ਢਿੱਲੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਪੂਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਨੀਲੇ-ਕਾਲੇ ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਜੋ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ। ਇਸ ਲਈ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

16. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਿਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਢਿੱਲੇ ਪੰਨਿਆਂ, ਇੰਡੈਕਸ ਯਾਨੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਪੰਨਾ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ, ਸਿਆਹੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਆਫੀਆਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੜ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਅਨਿਆਇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

18. ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਮੁੜ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

19. ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੁਦਾਇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 1924 ਤੋਂ ਯਾਨੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 20 ਬਿਘਾ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਲੇ (ਨਾਲਾ) ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਪ 13 ਬਿਘਾ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਸੀ, ਜੋ ਸਟੇਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਟੁਕੜਾ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕਰਕੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

20. ਅਗਲਾ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਲੇਂਟੀਫ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਸਪੌਟ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 03.01.1961 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਮਿਟਾਉਣ ਅਤੇ ਪਲੇਂਟੀਫ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ।

21. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਕਲਾਸ-ਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਖੇਪ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

22. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਲੇਂਟੀਫ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 1930 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਗੇ ਵਧੇ ਹਨ।

23. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ 19.07.1954 ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 1954 ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਲੀਨੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਗ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਇਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ।

25. ਇਸ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੌਤੇਲੀ ਭੈਣ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਜਾਏ ਇਸਨੂੰ ਹੱਥ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਆਪਿਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ।

26. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-3, ਸ਼ਾਕਿਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਸੌਤੇਲੀ ਧੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ:

i. ਉਹ ਫਾਰੂਕੀ ਬੇਗਮ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸਦੀ ਮਤਰੇਈ ਧੀ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ; ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ; ਉਸ ਨੇ ਸੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਉਸਨੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ; ਉਸਦਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। PW-3 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਾਗ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

27. ਪਰਿਵਾਦੀ-ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਹੈ।

28. ਬਚਾਅ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਫਟ ਬੇਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਅਸੀਂ ਅਗੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਚਾਅ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਬੋਝ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

31. ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

32. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

33. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਾਰੇ ਬਿੰਦੂ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਜ਼ਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate